

โรคหลอดเลือดสมองเฉียบพลันที่เกิดขึ้น ภายในโรงพยาบาล คืออะไร ?

โรคหลอดเลือดสมองเฉียบพลัน คือ ภาวะที่สมองหยุดทำงานอย่างเฉียบพลัน โดยมีสาเหตุจากหลอดเลือดสมอง แบ่งได้เป็น 2 ชนิดคือ

- หลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตัน(พบประมาณร้อยละ 80)
- หลอดเลือดสมองแตก(พบประมาณร้อยละ 20)

ทำให้เกิดความพิการหรือที่เรียกว่าอัมพฤกษ์หรืออัมพาต โดยในรายที่รุนแรงทำให้เสียชีวิตได้

ในที่นี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตันเป็นหลัก

สำหรับโรคหลอดเลือดสมองที่เกิดขึ้นภายในโรงพยาบาล มักเกิดจากหลอดเลือดสมองตีบพบว่ามียัตราตายถึง 1 ใน 6 ซึ่งสูงกว่าโรคหลอดเลือดสมองที่เกิดขึ้นภายนอกโรงพยาบาล ซึ่งมีอัตราตาย 1 ใน 20

ผู้ป่วยมักมีภาวะอื่นๆ ที่บดบังอาการ เช่น ได้ยาคุมสลับหลังผ่าตัด ภาวะซึมจากสาเหตุอื่นๆ ทำให้วินิจฉัยจะยากกว่าโรคหลอดเลือดสมองเฉียบพลันที่เกิดขึ้นนอกโรงพยาบาล

จะทราบได้อย่างไรว่าเป็นโรคนี้ ?

ผู้ป่วยจะมีอาการทางระบบประสาทอย่างเฉียบพลัน โดยมีอาการ อ่อนแรงและ/หรือชาครึ่งซีก ปากเบี้ยวพูดไม่ชัด เห็นภาพซ้อน บางรายถ้าเป็นมากอาจซึมหมดสติ หรือชักได้

การตั้งครรภ์ เกี่ยวข้องกับโรคหลอดเลือดสมองตีบที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาลอย่างไร ?

โรคหลอดเลือดสมองขณะตั้งครรภ์เป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้ น้อยกว่า 1 ใน 10,000 แต่ผู้ป่วยตั้งครรภ์ จะมีภาวะเลือดแข็งตัวง่ายกว่า ผู้หญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์จึงทำให้มีโอกาสเป็นโรคหลอดเลือดสมองตีบสูงขึ้น ถึง 7-12 เท่าของผู้หญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์ โดยเฉพาะในช่วง 2 วันก่อนคลอด ไปจนถึง 1 วันหลังคลอด พบว่าความเสี่ยงสูงกว่าผู้หญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์ถึง 33 เท่า¹

โดยหากมีปัจจัยเสี่ยง บางประการ จะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคหลอดเลือดสมอง ดังตาราง

เพิ่มโอกาสต่อโรคหลอดเลือดสมองเทียบกับผู้หญิงตั้งครรภ์ที่ไม่มีปัจจัยเสี่ยง	
อายุมากกว่า 35 ปี	2 เท่า
การผ่าตัดคลอดบุตร	1.6-3.3 เท่า
ภาวะครรภ์เป็นพิษ	4.4 เท่า
โรคความดันโลหิตสูง	6-9 เท่า
โรค SLE	15.7 เท่า

โดยหากเกิดโรคหลอดเลือดสมองขึ้นในผู้หญิงที่ตั้งครรภ์หรือหลังคลอดบุตร จะมีอัตราตายและอัตราความพิการได้ร้อยละ 2-40

¹Moatti, Zoe, et al. "A review of stroke and pregnancy: incidence, management and prevention." *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology* 181 (2014): 20-27.

โรคหลอดเลือดสมองสามารถรักษาได้หรือไม่ ?

โดยทั่วไปการรักษาหลักของโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตันเฉียบพลัน คือ การเปิดหลอดเลือดซึ่งสามารถทำได้

- 2 วิธี คือ 1) การให้ยาละลายลิ่มเลือดทางหลอดเลือดดำ
2) การใส่สายสวนเพื่อลากลิ่มเลือดที่อุดตันออก

การรักษาโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตันที่สัมพันธ์กับการผ่าตัด มีข้อจำกัด ดังนี้

1. ภาวะหลังผ่าตัด

อาจเป็นข้อห้ามของการให้ยาละลายลิ่มเลือด อย่างไรก็ตามหากเกิดอาการภายใน 4.5 ชม. แพทย์อาจพิจารณาให้ยาละลายลิ่มเลือดทางหลอดเลือดดำได้ในบางกรณีที่มีข้อบ่งชี้

2. ระยะเวลาตั้งแต่เกิดอาการจนถึงการเปิดหลอดเลือด

ระยะเวลาที่เกิดอาการเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยหากเกิดอาการภายใน 8 ชม. แพทย์อาจพิจารณาให้การรักษาโดยใส่สายสวนเพื่อลากลิ่มเลือดอุดตันออกได้

การรักษาเพื่อเปิดหลอดเลือดทั้ง 2 กรณี ยิ่งรักษาเร็ว ยิ่งได้ผลดี ภาวะแทรกซ้อนต่ำ

ผู้ป่วยและญาติสามารถมีส่วนร่วมในการรักษาให้ได้ผลดีอย่างไร ?

หากผู้ป่วยเองหรือญาติพบว่าผู้ป่วยมีอาการผิดปกติดังต่อไปนี้

ให้รีบแจ้งแพทย์หรือพยาบาลโดยทันที

- อาการอ่อนแรงหรือชาครึ่งซีก
 - ปากเบี้ยว พูดไม่ชัด หรือไม่พูด
 - ซึมลง ตามองข้างใดข้างหนึ่งตลอดเวลา
- ท่องเที่ยวเป็นตัวช่วยง่ายๆ คือ บอก

จัดทำโดย

Stroke's awareness campaign for reduction of time for diagnosis and treatment of in-hospital-stroke in Siriraj hospital
พญ.จุฑาทกานต์ โชติรัตน์ศิริ , พญ.ชิตาภา กาวีตะ,ดร.เสาวลักษณ์ ฮุนนางกูร, พว.กรรณา ชูกิจ, นางดารณี พิพัฒน์กุลชัย, นางอรภรณ์ ดำรงวัฒนกุล และรศ.นพ. ยงชัย นิละนนท์

สนับสนุนการพิมพ์โดย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
ตรวจสอบเนื้อหาครั้งล่าสุด ปี พ.ศ.2561
รหัสหน่วยงาน STC
 สงวนลิขสิทธิ์โดย พรบ.การพิมพ์ 2537

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

โรคหลอดเลือดสมองเฉียบพลัน
ที่เกิด ภายในโรงพยาบาล
(IN-HOSPITAL STROKE)

สำหรับ ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

รู้เร็ว รักษาเร็ว โอกาสหายสูง

ศูนย์โรคหลอดเลือดสมองศิริราช

SIPI STC1004161